

ΤΟ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ

Η Προοδευτική Γυναικεία Κίνηση Λεμεσού ενάντια στην «Σ.Ε.»

ΕΠΕΙΔΗ ΕΙΜΑΣΤΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Θα πρέπει από την αρχή να πούμε πως πολλά από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούμε σ' αυτή μας την απάντηση προς τη Σ.Ε. χρησιμοποιήθηκαν πριν από ένα αιώνα από γυναίκες που αγωνίζονταν για τα γυναικεία προβλήματα. Ερωτήματα που απασχολήσαν το γυναικείο αλλά και πιο γενικά το αριστερό κίνημα παγκόσμια εδώ και δεκαετίες και απαντήθηκαν, έρχονται να μπουν τώρα στο άρθρο της Σ.Ε και μάλιστα μ' ένα ρηχο και καθόλου διαλεκτικό τρόπο.

Δεν καταλάβαμε πρώτα-πρώτα ποια είναι τα επιχειρήματα που στηρίζουν τη θέση σας ότι δεν υπάρχουν σήμερα στην Κύπρο οι συνθήκες για αυτόνομο γυναικείο κίνημα. Αντίθετα εμείς πιστεύουμε πως οι γυναίκες σ' όλους συνθήκες να αναγκαστούν να κάνουν οτιδήποτε εξ'απο τον κοινωνικά παραδεκτό γυναικείο-του ρόλο. Κι εδώ βρίσκεται ένας από τους βασικότερους λόγους της αυτονομίας του γυναικείου κινήματος. Οι γυναίκες ξέρουν καλύτερα από κάθε άλλον τα προβλήματα-τους και θα απελευθερωθούν με τα ίδια τους τα χέρια αφού πρώτα καταφέρουν να νοιώσουν ικανές να λύσουν αυτές οι ίδιες οι πατέρας, ο αδελφός ή ο σύζυγος τα προβλήματα-τους. Το αυτόνομο κίνημα δίνει στις γυναίκες τη δυνατότητα να ανακαλύψουν και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και τις ανάγκες τους που καταπιέζονται από ένα σωρό θεσμούς και ρόλους.

Αυτά κι ένα σωρό άλλα προβλήματα σπρώχνουν σήμερα τις γυναίκες στην Κύπρο να προβληματιστούν και να παλέψουν όχι για να απελευθερωθούν ολοκληρωτικά, γιατί αυτο δεν μπορεί να γίνει μέσα στην κοινωνία που ζούμε σήμερα. Αλλά παλεύουν γιατί μπορούν να κερδίσουν διάφορα που θα απελευθερώσουν πρώτα το χρόνο-τους κι έτσι θα βρουν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις ικανότητές τους που πνίγονται στην κουζίνα ή στο εργοστάσιο.

Οι γυναίκες σήμερα προβληματίζονται πάνω σ' όλα τα επίπεδα της ζωής, αμφισβητούν όλους τους θεσμούς και τους ρόλους. Βάζουν έτσι τις βάσεις για τις λύσεις των προβλημάτων-τους, που θα γίνει και, με το πέρασμα των μέσων παραγωγής στα χέρια των εργατών, αλλά όχι ρίσκα και αυτόματα όπως εσείς υποστηρίζετε. Γιατί οι άνθρωποι που θα κάνουν την επανάσταση είναι αυτοί που μεγαλύτερο και επίδραση έχουν από τον καπιταλισμό, και είναι αρρέλεια να πιστεύουμε πως οι άνθρωποι θα αλλάξουν από τη μια στιγμή στην άλλη.

Οι γυναίκες με την ανατροπή της οικονομικής δομής της κοινωνίας θα κερδίσουν την ισομοσθία (κάτι που βλέπουμε να κερδίζεται και στον καπιταλισμό) αλλά όχι την απελευθέρωσή-τους. Αυτή θα έρθει μέσα από την επανάσταση των γυναικών που θα συνεχίσουν να παλεύουν για τα δικαιώματα-τους και την αναγνώριση τους σαν ανθρώπων.

Σ' όσους μας λέν πως στη μελλοντική κοινωνία οι γυναίκες θα αποκτήσουν τα δικαιώματα-τους, απαντούμε με τα λόγια μιας γυναίκα-γυναίκας του περασμένου αιώνα, της Υπερπιν Ουόλτερ: «Μιμείστε τους παπάρδες που υποδύονται ουράνους απολαβές στους απόκληρους της γης. Όμως ούτε οι απόκληροι του κλάτου, ούτε οι απόκληροι του δικαίου, ούτε οι φτωχοί, ούτε οι γυναίκες θα αρκούνται απ' ό,τι έπαιρ-σε άγιος υποσχέσεις», η «αλοήθεια στις γυναίκες αν φτάσουν σ' αυτές σε μια καλύτερη κοινωνική κατάσταση, μη έχοντας κάθε στιγμή διεκδικήσει την ισότητα-τους».

Δεν αντικαθιστούμε τη βασική αντίθεση κεφάλαιο — εργασία μέσα στον καπιταλισμό αλλά δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε τον ανταγωνισμό που υπάρχει ανάμεσα στα φύλα και που είναι γέννημα και θρέμμα του καπιταλισμού. Και δε θα είμαστε μαρξιστές αν αρνιόμαστε το δικαίωμα στον κάθε καταπιεσμένο να παλέψει για να αποκτήσει την καταπίεσή του. Κι οι γυναίκες είναι το μισό καταπιεσμένο κομμάτι της ανθρωπότητας που δέχεται μια καταπίεση που άμεσος εκφραστής της

είναι ο άνδρας. Μια καταπίεση που στηρίζεται απλά και μόνο στο φύλο. Το βασικό προϊόν αυτής της καταπίεσης είναι ότι οι γυναίκες ποτέ δε νοιάζουν οι γυναίκες να κάνουν οτιδήποτε εξ'απο τον κοινωνικά παραδεκτό γυναικείο-του ρόλο. Κι εδώ βρίσκεται ένας από τους βασικότερους λόγους της αυτονομίας του γυναικείου κινήματος. Οι γυναίκες ξέρουν καλύτερα από κάθε άλλον τα προβλήματα-τους και θα απελευθερωθούν με τα ίδια τους τα χέρια αφού πρώτα καταφέρουν να νοιώσουν ικανές να λύσουν αυτές οι ίδιες οι πατέρας, ο αδελφός ή ο σύζυγος τα προβλήματα-τους. Το αυτόνομο κίνημα δίνει στις γυναίκες τη δυνατότητα να ανακαλύψουν και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και τις ανάγκες τους που καταπιέζονται από ένα σωρό θεσμούς και ρόλους.

Σαν μαρξιστές θα έπρεπε να ξέρετε πως το γάμο — οικογένεια — πολύ πριν από μας τις «αστες και μικροαστες» τον αμφισβήτησαν και τον θώρησαν σαν βασικό παράγοντα καταπίεσης και εκμετάλλευσης της γυναίκας όχι μόνο ψυχολογικά, κοινωνιολογικά και εθνολογικά αλλά αυτοί οι ίδιοι οι θεμελιωτές της μαρξιστικής θεωρίας (αναφέρουμε μόνο το: «Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους»). Αλλά βρήκατε την εύκολη λύση. Να ρίξετε εύκολα την ασπασία-σας, (για μας δεν είναι ρετινισμός σαν αριστερές πιστεύουμε ότι είναι σωστό να προβληματιζόμαστε και να αμφισβητούμε και το εποικοδόμημα, όχι μόνο τη βάση) ότι τότε αυτές ενδιαφέρονται για το γάμο και το ΣΕ σαν να μην είναι όλα τα ίδια και δε θα έπρεπε κι αυτά να αλλάξουν μέσα από μια επαναστατική διαδικασία.

Για μας, μαρξιστές δεν είναι εκείνοι που λένε μόνο πως από τη μια έχουμε την αστική τάξη που κατέχει τα μέσα παραγωγής κι από την άλλη την εργατική τάξη που θα κάνει επανάσταση για να πάρει τα μέσα παραγωγής στα χέρια-της. Τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά. Αν έτσι βλέπουμε τα προβλήματα και τους ανθρώπους, τότε δε διαφέρουμε από τους αστούς που βλέπουν τους εργάτες σαν αντικείμενα των μηχανών-τους. Το μοναδικό πρόβλημα των εργατών δεν είναι το οικονομικό. Δεν είναι μόνο γιατί δεν τρώνε καλά οι εργάτες αλλά γιατί δεν ζουν σαν άνθρωποι που θα κάνουν την επανάσταση. Γιατί χάνουν την ανθρωπιά-τους σ' αυτή την απάνθρωπη κοινωνία χάνουν τις ικανότητές, καταπιέζονται τις ανάγκες-τους, αποκλειστικοποιούνται. Γιατί και στην περίπτωση που απλά αλλάζουν αρεντικό τα μέσα παραγωγής χωρίς τίποτε άλλο από τους θεσμούς και την αλλοτρίωση του καπιταλισμού να αλλάξει ο εργάτης δεν παύει να είναι εξάρτημα της μηχανής το μόνο που αλλάζει είναι ότι πια είναι δική-του.

Είναι εύκολο να είστε μαρξιστές έτσι γενικά και θεωρητικά και να κλείνετε την επανάσταση έξω από τη ζωή-σας και το σπίτι-σας. Να κάθεστε στη βεράντα του σπιτιού σας συζητώντας με τους φίλους σας για την εργατική τάξη και την επανάσταση ενώ η γυναίκα-σας στην κουζίνα ψήνει καφέδες και ετοιμάζει τα γλυκά. Κι αν καμμία φορά τολμήσει να πει κι αυτή κάτι την αποπνίγετε με τρόπο που την κάνει να μην το ξανακάνει γιατί θα νοιώσει ότι τη θεωρείτε χαζή ή ότι ανακατεύεται σε υποθέσεις που δεν την αφορούν. Αυτά είναι δουλειά

δική-σας, εσείς τα ξέρετε καλύτερα. Αυτή θα πλένει τα πιάτα κι εσείς θα κάνετε την επανάσταση για να τον απελευθερώσετε. (Μη μας πείτε για πρακτικότητες και πολεμικές και πλά — πλά — πλά: μιλάμε πολύ συγκριμένα). Μόλις η γυναίκα-σας απαιτήσει να τη σεβαστείτε σαν άνθρωπο, να την αναγνωρίσετε σαν άτομο και να αναλάβετε τις ευθύνες-σας για το σπίτι και τα παιδιά δείχνετε τον πραγματικό- σας εαυτό που κάθε άλλο παρα μαρξιστής είναι. Βλέπετε υπάρχει κι αριστερός οππορτινισμός που είναι εξίσου επικίνδυνος με το δεξί.

Όσο για το «αστες και μικροαστες» που δεν έχουν καμία σχέση με τους εργάτες — αν έχετε ακούσει για το γυναικείο κίνημα παγκόσμια, θα έχετε προσέξει πως παντού ξεκίνησε από τέτοιας τάξης προλεταρίες γυναίκες. Και τούτο γιατί το γυναικείο πρόβλημα είναι βασικά και

κρίρια πρόβλημα επικουδομήματος χωρίς να σημαίνει πως πιστεύουμε ότι μπορεί να λυθεί διατηρώντας την οικονομική βάση. Κι ακριβώς επειδή είναι τέτοιο το πρόβλημα το συνειδητοποιούν πρώτες οι αστές και μικροαστές διανοούμενες, φοιτήτριες κ.λ.π. Κι εδώ ακριβώς πιστεύουμε πως βρίσκεται ο ρόλος των αριστερών φεμινιστριών. Να σπρώχνουν το κίνημα των γυναικών προς το γενικότερο λαϊκό κίνημα. Να προβληματίζουν τις γυναίκες με τρόπο που να τις κάνει να νοιώσουν πως τα συμφέροντα και η απελευθέρωση-τους, ταυτίζονται μ' εκείνη των ανθρώπων που παλεύουν για την ανατροπή της κοινωνίας. Να δείχνουν στις γυναίκες πως όλες ευκόλως και δικαίωμα είναι αν αποχτήσουν τώρα, δε θα πάθουν να νάναι τα γυναικεία αδύναμα όντα, οι κατώτεροι, δεύτερης κατηγορίας άνθρωποι.

Εξάλλου ο ίδιος ο Μάρξ καθόρισε το ρόλο της τάξης των μικροαστών και είπε ότι άλλοι απ' αυτούς θα πάν με την επανάσταση κι άλλοι με την αντεπανάσταση. Κι οι μαρξιστές εκείνοι που πρέπει να δουν είναι όχι από πως ξεκίνα μια κίνηση αλλά πως τα που πηγαίνει. Αριστερές δεν είναι αυτές που εργάζονται στο εργοστάσιο αλλά εκείνες που ταυτίζονται με τα συμφέροντα και τους αγώνες-του με' εκείνα της εργατικής τάξης. Με τη δική- σας λογική θα έπρεπε η πλειοψηφία των μελών-σας κι αυτοί ακόμα ο αρχηγός του κόμματός σας να μη λέγονται μαρξιστές.

Προοδευτική Γυναικεία Κίνηση Λεμεσού

Σημ. Δε δέχομαστε να το δημοσιεύσουμε αλλάζοντας ή παραλείποντας κάτι.

η «Σ.ΕΚΦΡΑΣΗ» απαντά

ΕΠΕΙΔΗ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑΡΞΙΣΤΕΣ

Στις 18 του Μάη η «Σ.Ε.» απαντώντας σε Φυλλάδιο που εκδόθηκε από τρεις οργανώσεις γυναικών σχετικά με το διαζύγιο κριτικάρε το περιεχόμενο-του γιατί καταπιανόταν μόνο επιφανειακά με το θέμα χωρίς ν' αγγίζει καθόλου την κοινωνική βάση της καταπίεσης των γυναικών. Στο άρθρο της «Σ.Ε.» τονίζονταν ότι μια τέτοια τοποθέτηση είναι επικίνδυνη γιατί οδηγεί στη λαθεμένη εκτίμηση της πραγματικότητας, στη μικρο — αστική αντίληψη του προβλήματος πράγμα που όχι μόνο δίνει τον αγώνα για κοινωνική αλλαγή αλλά τον αποξενώνει από την εργατική τάξη. Είπαμε ακόμα πως για τις «μαρξιστριες» και τους «μαρξιστές» που υποστηρίζουν μια τέτοια τοποθέτηση για να πετύχουν πλατύτερο μέτωπο να κερδίσουν δηλαδή στο γυναικείο κίνημα «αστες και μικροαστες», τέτοια ταχτική δεν είναι τίποτε άλλο από δεξιό οππορτινισμός.

Απο τότε πολλοί από μας είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν το άρθρο με μέλη και των τριών οργανώσεων που υπογράψαν το φυλλάδιο. Σε καμία περίπτωση δεν μας δόθηκε οποιαδήποτε λογική επιχειρηματολογία που ν' ανατρέψει τις θέσεις-μας. Αντίθετα τις περισσότερες φορές τα μέλη αυτών των οργανώσεων δέχονταν τις θέσεις του άρθρου και ανέφεραν ότι γινόταν αυτοκριτική για το περιεχόμενο του φυλλαδίου μέσα στις οργανώσεις-τους. Η κρίση διαμαρτυρία-τους ήταν ότι το άρθρο ήταν πολύ σκληρό, ότι ένα λάθος από οργανώσεις που μόλις αρχίζουν τα πρώτα τους βήματα δεν δάπρεπε να χρησιμοποιείται για μια τέτοια πολεμική αποδαιμονίζοντας έτσι μια κάποια προσπάθεια οργάνωσης στο χώρο των γυναικών.

Φυσικά για μας το πρόβλημα δεν μπαίνει έτσι. Πιστεύουμε πως κάθε κίνηση πρέπει να μπαίνει κάτω από αυστηρή μαρξιστική κριτική. Μόνο έτσι μπορεί μια συγγιζόμενη καλοπροαίρετη προσπάθεια να έχει ελπίδες να βρει το δρόμο-της. Ακόμα πολύ πιο σημαντικό είναι το να χτυπηθούν αμείλιχτα θέσεις που προσπαθούν να περάσουν για «μαρξιστικές» ενώ δεν έχουν τίποτε να κάνουν με το μαρξισμό. Είναι υποχρέωση-μας να προστατέ-

ψουμε τον μαρξισμό από κάθε τυχοδιωχτική ή καιροσκοπική εκμετάλλευση.

Τη στιγμή που φαινόταν πως το θέμα είχε ληξει, πως οι τρεις οργανώσεις προβληματίστηκαν σωστά είτε σαν αποτέλεσμα του άρθρου — μας είτε και τελικά ανεξάρτητα απ' αυτό — το περιεχόμενο του φυλλαδίου, έφτασε στη συντακτική επιτροπή της Σ.Ε. ένας έγγραφος προγραμματισμένο από τη Προοδευτική Κίνηση Λεμεσού («Επειδή οι γυναίκες» που δημοσιεύουμε σε άλλες στήλες) που επιβεβαιώνει τους χειρότερους φόβους-μας σχετικά με τις «μαρξιστριες» που προοδίζουν το φεμινιστικό κίνημα στη Κύπρο. Η συζήτηση και το ανακάτωμα της ηθολογίας και του μαρξισμού που περιέχει είναι πραγματικά αντάξια της διανοουμενίστικης υποφροσύνης που το διακρίνει.

Πολύ βέβαιες για τον εαυτό-τους οι «μαρξιστριες» της Λεμεσού μας λέν ότι όλα όσα είπαμε «απαντήθηκαν» εδώ και δεκαετίες» από το γυναικείο και το αριστερό κίνημα παγκόσμια. Τι ερχόμαστε λοιπόν και τις εννοχλούμε, και μάλιστα μ' ένα ρηχο και καθόλου διαλεκτικό τρόπο; Όμως το πρόβλημα δεν είναι αν απαντήθηκαν αυτές οι θέσεις αλλά αν απαντήθηκαν σωστά.

Ενα παράδειγμα: Είπαμε πως η απελευθέρωση της γυναίκας δεν μπορεί να ολοκληρωθεί μέσα στο σύστημα. Πως ο αγώνας για το σοσιαλισμό είναι δεμένος με τον αγώνα για την απελευθέρωση της γυναίκας. Οι «μαρξιστριες» από τη μια προσποιούνται πως δέχονται αυτή τη θέση. Από την άλλη-μας απαντούν με τα λόγια της Υπερπιν Ουόλτερ: «Μιμείστε τους παπάρδες που υποδύονται ουράνους απολαβές στους απόκληρους της γης». Για μας δεν είναι αρκετό επιχείρημα. Δεν έχει καν σχέση με το ζήτημα. Είναι μόνο ένα πυροτέχνημα στο πανηγύρι της πολεμικής- τους.

Η «διαλεκτική» τους είναι απολαυστική. Κλεισμένες στο μικρό κόμμά του κύκλου- τους, αποκομμένες από κάθε επαφή με τις μάζες των γυναικών της εργατικής τάξης, γενικεύουν τους δικούς-τους προβληματισμούς και νομίζουν πως η δική- τους συνειδητή κυριαρχία στις μάζες. Ας τις παρακολουθήσουμε!

«... εμείς πιστεύουμε πως οι γνωστές σ' όλους (!) συνθήκες που αναγκασαν τις γυναίκες να βγουν από τα σπίτια- τους και να μπουν στη παραγωγή δημιουργούν προϋποθέσεις συνειδητοποίησης των γυναικείων προβλημάτων από τις γυναίκες. Γιατί σήμερα μια γυναίκα που βγαίνει να εργάζεται, παρά πολλά προβλήματα-της. Από τις δουλειές του σπιτιού, ως το πρωί φέρνει τα παιδιά- της ή το πόσιμο ελέγχει και διαχειρίζεται τα λεφτά που παίρνει από τη δουλειά- της».

Αυτά κι ένα σωρό (!) άλλα προβλήματα σπρώχνουν σήμερα τις γυναίκες στη Κύπρο να προβληματιστούν και να παλέψουν όχι για να απελευθερωθούν ολοκληρωτικά γιατί αυτο δεν μπορεί να γίνει μέσα στην κοινωνία που ζούμε σήμερα. Αλλά παλεύουν (!) γιατί μπορούν να κερδίσουν διάφορα- της ή το πόσιμο ελέγχει και διαχειρίζεται τα λεφτά που παίρνει από τη δουλειά- της».

στην 6 η σελίδα